

GLASBENA ZORA

Izdaja dne 16. vsakega meseca

FR. GERBIČ

v Ljubljani.

Cena za pol leta 1 gld, 50 kr.

GLASBENA ZORA

✦ ✦ ✦ Izhaja 16. dne vsakega meseca in velja za pol leta z muzikalno prilogo vred 3 krone. ✦ ✦ ✦
Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg šte. 1.

Vabilo na naročbo.

Ker je z današnjo številko končano prvo polletje «Glasbene Zore», se zahvaljuje uredništvo vsem onim, kateri so ga podpirali bodisi s svojim sodelovanjem ali z naročbo. Pri tej priliki pa opozarja uredništvo iz novega na to, da je obstanek «Glasbene Zore» le tedaj mogoč, ako se ji nakloni večja gmotna podpora, kakor se je to zgodilo do sedaj. Stroške za izdajo lista je treba redno poravnati, a ti niso majhni. Vkljub temu je pa vender le še mnogo naročnikov, kateri niso poravnali do zdaj naročnine za prvi tečaj in ne za prvo polletje drugega tečaja. Uredništvo rado žrtvuje za obstanek lista ves trud in čas, kar ni mala žrtev, toda ne more se od njega zahtevati poleg tega še gmotnih izgub. Zato apeluje danes še enkrat na vse one kroge, katerim

je kaj ležeče na razvitku domače umetnosti, da se blagovolijo potruditi in po svoji moči delati na to, da se število naročnikov pomnoži in s tem zagotovi eksistenca listu. «Glasbena Zora» vabi toraj danes uljudno na naročbo za drugo polletje v nadi, da ji ostanejo zvesti ne le vsi dosedanji naročniki, ampak da pristopi v njen krog tudi še novo število naročnikov. Na novo pristopivšim naročnikom se lahko postreže še z vsemi zvezki letošnjega II. tečaja. Naročnina 3 krone za pol leta naj se blagovoli pošiljati z naslovom urednika, kakor do sedaj Turjaški trg, šte. 1. Med počitnicami, od 15. julija do 15. septembra pa naj se vsa pisma pošiljajo v Cerknico pri Rakeku.

Uredništvo.

Gimnastika prstov in ročnih zgibov.

(Spisal Fr. Gerbič.)

Noben del človeškega telesa se pri različnih delih in opravilih vsakdanjega življenja razmerno ne rabi tako pogosto, kakor roka s svojimi prsti. S pomočjo roke izvršujemo skoraj vsa dela in opravila in vse ono, kar je izumil človeški duh. V mehničnem in tehničnem obziru zavisi tako pri umetniški obrtniji, kakor pri umetnosti sploh, rekel bi, skoraj največ od spretnosti in gibčnosti roke in njenih prstov. V najvišji meri pa potrebujejo spretno in gibčno roko z izurjenimi prsti glasbeni umetniki. Da zavisi večja ali manjša gibčnost našega telesa največ od primernih vaj, s katerimi se urijo in okrepečavajo pojedini deli telesa, to je pripoznana stvar in zato se je uvedla telovadba ne le v privatnih krogih, ampak tudi v šolah. Telovadba je za splošni razvitek našega telesa velikega pomena in v zdravstvenem pogledu velike važnosti ter je dosegla v splošnosti precej visoko stopnjo do-

vršenosti. Vendar pa bi si usojal tukaj pripomniti, da bi z ozirom na to, ker je roka pri vsakdanjih opravilih skoraj vseh slojev človeške družbe tako eminentne važnosti, bilo velike koristi, ako bi se pri telovadbi specialno tej posvetila večja pozornost, kakor se je to zgodilo do sedaj. Morda mi bo kdo ugovarjal, da se telovadba ne more pečati s specialnostjo, ker ima za nalogo le splošni razvitek našega telesa. Kdor potrebuje v svojem poklicu spretnosti in gibčnosti rok v višji meri, naj si jih sam uri. Tak ugovor pa po mojem mnenju ni opravičen, ker vsem onim, kateri telovadijo, ne bo škodilo, ako se s posebnimi gimnastičnimi vajami roka bolj razvija, kakor pa se je to moglo zgoditi do sedaj le s splošno telovadbo. Saj spretno in izurjene roke potrebujejo skoraj vsa stanovska opravila. Poglejmo si le dela in opravila od navadne šivilje pa do umetne vezilje, od navadnega obrtnika pa do umetnega bakro- in jeklo-rezca.

M D 77 / 1983

Izurjene roke potrebuje, naj že kdo v borbi suče ostri meč ali naj si s peresom služi svoj kruh. Še v višji meri kakor ti pa potrebujejo spretnih rok in prstov umetniki in še posebno glasbeni umetniki pri izvajanju glasbotvorov, pri katerem zavisi v tehničnem obziru skoraj vse le od gibčnosti in spretnosti prstov. Kdor se je sam učil kakega glasbenega instrumenta, ta ve iz lastne skušnje, koliko truda in koliko časa je bilo potreba, predno je dosegel dovoljen uspeh, to je dovolj spretnosti v izvajanju kompozicij na glasbilo. Vsak glasbeni učitelj vé, koliko truda mu prizadeva, predno doseže pri svojih učencih dovoljen napredek in to po največ zavoljo nespretnosti rok in zavoljo njihovih nerazvitih prstov. Ako bi učenci imeli po primernih gimnastičnih vajah že izurjene in razvite ročne in prstne zgibe (členke), tedaj bi se prihranilo pri pouku glasbenih instrumentov mnogo truda in časa. Učencem bi šlo učenje veliko lažje izpod rok, med tem, ko jim sedaj večkrat samó zavoljo prepočasnega napredovanja omrzi nadaljno učenje, tako da ga raji popolnoma opusté.

Že večkrat sem premišljal, kako bi se odpomoglo temu nedostatku in ali bi ne bilo mogoče s specialnimi gimnastičnimi vajami okornim prstom odpomoči na lažji in krajši način kakor pa se je to do sedaj moglo zgoditi s prstnimi vajami na instrumentu samem. V tem mojem premišljevanju mi je prišla v roke Jacksonova knjiga «gimnastika prstov in ročnih zgibov» (Finger- und Handgelenk-Gymnastik), katera me je še bolj utrdila v mojem mnjenju. Zato podajam v naslednjem sistematično urejene gimnastične vaje rok in prstov, katere sem večinoma posnel iz omenjene knjige, ker se naadam, da bodo velike važnosti in koristi za vse one, kateri si hočejo okrepčati in učvrstiti ročne mišice ter si pridobiti potrebno gibčnost ročnih in prstnih zgibov (členkov), kakoršne potrebujejo v prvi vrsti vsi oni, ki se učé igranja na klavirju, na goslih ali na kakem drugem glasbenem instrumentu. Omenim obenem pa tudi to, da bi bilo jako koristno, ako bi se uvedle take vaje tudi pri telovadbi sploh in to še posebno v šolah. Saj bi to ne jemalo mnogo časa, da bi se zavoljo tega zamenjalo kaj drugega. Večina teh vaj pa je tudi taka, da ni vezana na nikako posebno orodje ali instrument in ne na kraj, ker se večina njih lahko izvaja kjer si bodi, na pr. med potjo, kadar kam gremo ali se peljemo, med čitanjem kake knjige itd.

Marsikdo si misli, da je pri učenju kakega glasbenega instrumenta največja teža čitanje not. Temu pa ni tako. Čitanja not se učenec nauči teoretično tako kakor navadnega čitanja kake knjige. Res, da pride pri čitanju not mnogo drugih momentov v poštev, kateri se ne nahajajo pri navadnem čitanju besed, kakor n. pr. razdelitev not, ritmus, takt itd. Toda to so faktorji, katerih poznavanje je odvisno od našega razuma, med tem ko zavisi tehnično izvajanje glasbotvora od spretnosti in gibčnosti prstov, katero si moremo pridobiti le s pomočjo primernih gimnastičnih vaj rok in prstov. Samo po sebi pa je umevno, da take gimnastične vaje ne izključijo različnih etid in prstnih vaj potem na instrumentu, kadar se ga začnemo učiti. One le prikrajšajo čas in olajšajo trud učenja. Vem, da bo marsikdo rekel, saj so se dosegli s sedanjim načinom učenja zaželjeni uspehi tudi brez takih novotarij. Res je, kakor je tudi res, da se je prišlo z Dunaja v Pariz, v Petrograd, v London itd. tudi poprej, ko še nismo imeli železnic. Vprašajte pa, koliko jih je prej tako daleč potovalo in koliko truda in stroškov je prizadevala taka pot in koliko časa je bilo k temu potrebno!

Kdor hoče imeti od naslednjih gimnastičnih vaj dovoljne uspehe, naj se v njih uri pridno in sistematično. Umevno je, da se vaje ne smejo pretiravati.

Proste gimnastične vaje za prste in palec.

Prva vaja.

Prsti rok se raztegnejo naravnost in kolikor mogoče narazen. Tedaj se polože na palčke mišice in trdno stisnejo. Palec se na to tudi krepko stegne nad kazalcem. V tej poziciji se prsti puste nekoliko trenutkov, na kar se vsa procedura ponavlja iz nova kakih štiridesetkrat. Iz početka bodo te in naslednje vaje, ako jih izvajamo nekoliko minut, precej utrudile, dokler se mišice nekoliko ne raztegnejo in ne učvrstijo, kar je ravno dokaz, da so mišice za vsakdanja navadna opravila sicer sposobna, kakor hitro pa kaj več zahtevamo od njih, se utrudijo. Po sistematičnih takih vajah pa taki pojavi utrujenosti izginejo popolnoma, ker se z njimi mišice raztegnejo in utrdijo.

Druga vaja.

Naslednja vaja je prvi enaka, le s tem razločkom, da prstni konci ne padajo na velike

palčeve mišice, ampak na dlan, na katero se krepko stisnejo. Palec se podvije pod prste ali pa se krepko sklene nad taistimi proti sredini dlani. V taki poziciji, enaki pesti, naj roka zdrži nekoliko trenutkov, potem se to ravnanje ponavlja kakih štiridesetkrat.

Tretja vaja.

Sledeča vaja je namenjena malim prstnim zgibom. Prsti se stegnejo po dolgosti, toda ne vsaksebi, ampak drug poleg drugega. Tedaj se upogneta prva dva členka na vseh prstih, kateri se potem polagoma in krepko pritisnejo proti dlani na ono mesto, kjer imajo svojo korenino (začetek). Pri tem se ne smejo upogniti členki prstnih korenin. Tako ravnanje s prsti se ponavlja tako dolgo, dokler se ne čuti utrujenja,

katero nastopi vsled še malo razvitih mišic kaj kmalo. Po kratkem odmoru se vaja zopet ponavlja. Ta vaja je za razvitek palčevih mišic še posebno velike važnosti. Izvaja pa naj se polagoma in krepko. Tudi se lahko izvaja, menjavši se, enkrat s prsti, ki prilegajo drug na drugega, in drugič z narazen raztegnjenimi prsti.

Četrta vaja.

Jako dobra prosta vaja za prstne pregibe ali zgibe obstoji v tem, da se vsi prsti s palcem vred sučejo in krečejo na vse strani v raznovrstnih povoljnih pogibih. Prsti se raztegujejo in pregibajo v raznoterih ekscentričnih pozicijah kolikor časa komu drago, pa vedno odločno in krepko s čvrsto nategnjenimi mišicami.

(Konec prih.)

K o n c e r t i.

Slovensko delavsko pevsko društvo »Slavec« je priredilo binkošno nedeljo, 3. t. m. na Koslerjevem vrtu veliko ljudsko slavnost s pevskim in godbenim vspešdom ter z ljudskimi igrami in zabavami. Pevski vspešd je obsegal naslednje točke: 1. Fr. Gerbič: »Pevski poziv«, moški zbor. 2. Jos. Bartl: »Spomladni klic«, moški zbor s tenor-samospevom. 3. F. Bazin: »Hanibalov prehod preko Alp«, veliki moški zbor. 4. Jos. Pavčič: »Pred bojem«, moški zbor. Ta slavnost se je obnesla jako dobro v vsakem oziru. Pokazalo se je iznova, da uživa »Slavec« mnogo simpatij pri občinstvu, ker se ga je zbralo toliko pri tej slavnosti, da je bil vrt prenapolnjen. Saj pa tudi društvo zasluži, da se ga podpira, ker se marljivo trudi, da poda občinstvu vedno primerne, dobre zabave in glasbenega užitka.

Pevski vspešd se je izvajal pod spretnim vodstvom društvenega pevovodje g. Beniška vse-skozi točno in z lepim prednašanjem, kar je priznavalo občinstvo z živim odobravanjem, tako

da so se morale nekatere točke ponavljati. Zbora »Pevski poziv« in pa »Pred bojem« sta našim čitateljem že itak poznana, ker jih je prinesla »Glasbena Zora« v svojem letošnjem tečaju. Bartlov »Spomladni klic«, zbor s tenor-samospevom je melodijozna skladba, katera se prijetno sluša. Krasen, pa za dobro izvajanje jako težaven je Bazinov veliki moški zbor »Hanibalov prehod preko Alp«. Pevski zbor pa je vse težkoče nadvladal, ga točno in lepo frazirano izvajal. Škoda, da vrtni prostori zavoljo nedostatne akustike niso tako pripravi, da bi mogla priti do prave veljave vsa lepota korektnega lepega niansovanja, kakor je to mogoče v zaprtih prostorih. Vojaška godba pehotnega polka Belgijcev je med pevske točkami izvajala marljivo svoj program, na katerem so se nahajale in dodajale tudi slovenske skladbe.

Marljivemu društvu »Slavec« želimo iskreno tudi v prihodnje pri vseh zabavah in koncertih enako povoljne uspehe, kakoršne je dosegel s to svojo ljudsko slavnostjo.

Gledališke in umetniške vesti.

Svojem času je že poročala »Gl. Zora«, da se bo pela v letošnji svetovni razstavi v Parizu, v gledališču »Opera lyrique« Smetanova opera »Prodana nevesta«. To se ima zgoditi v jeseni. K temu pa je potreba deset tisoč frankov za razne priprave. Komaj pa se je to razglasilo,

in že so imeli v pretečenem mesecu v kratkem času nabranih sedem tisoč kron, katere je položila poznana velika požrtvovalnost češkega domoljuba na žrtvenik domovine v prosep domače umetnosti. Učimo se od njih! —

V Pragi je gostovalo v narodnem češkem gledališču objednem več solistov carske opere iz Petrograda. 22. maja so nastopili v prvič v Glinkovi operi »Življenje za cara«. Nastopili so še v operi »Ruslan in Ljudmila« ravno istega skladatelja ter v Czajkowskega operi »Evgen Onegin«. Nastopili so štiri večere. Občinstvo je ruske goste odlikovalo navdušeno, in kritika enoglasno poroča o njih izrednih umetniških vrlinah, s katerimi so si koj osvojili neomejeno priznanje občinstva in časopisja. Bi li ne bilo mogoče, katero iz omenjenih oper uprizoriti tudi na slovenskem odru?

V narodnem češkem gledališču v Pragi se bodo vršile velike premembe. Deželni odbor je izročil upravo gledališča novemu konsorciju. Dosedanji gledališčni odbor odstopi v kratkem in z njim tudi mnogoletni gledališčni ravnatelj g. Šubert, pod čigar vodstvom se je povzdignilo gledališče na vrhunec prvih gledališč in je slavilo leta 1892. na dunajski glasbeni in gledališčni razstavi prave zmage ter si pridobilo svetovno slavo. Od te dobe sem se je tudi raznesla Smetanova slava po vsem glasbenem svetu, tako, da se zdaj njegove opere in druge skladbe izvajajo v vseh večjih, glasbeno merodajnih mestih. Tekom tega meseca se poslovi od češkega gledališča tudi prvi operni kapelnik g. Ad. Čech, ki je kot tak služboval nad 36 let in gre sedaj v pokoj. Enako se loči od češkega gledališča tekom tega meseca junaški tenor g. Vlad. Florjansky, kateri je bil nad 12 let jako priljubljen član češke opere.

Naša izvrstna subretka, gospa Irma Polakova je gostovala zadnje dni v Belgradu na kr. gledališču, kjer ji je prirejalo tamošnje občinstvo najpristrčnejše ovacije. Nastopila je štirikrat in občinstvo jo je obsipalo vselej s cvetjem in ji poklonilo različnih daril. Kritike srbskih listov jo slave navdušeno. Kakor se sliši, pojde gospa Polakova meseca avgusta zopet tje gostovat. Njeni umetniški uspehi so imeli posledico, da ji je ponudila tamošnja intendantca engažma. Čestitamo!

9. t. m. bil je v »Narodnem domu« shod, na katerem se je izvolil odbor, kateri ima delati priprave za ustanovitev mestne godbe. Tedaj vender le enkrat! Želimo, da bi se odboru posrečilo, izvesti svojo nalogo!

Šestdesetletnica hrvaškega gledališča. Dne 10. t. m. je preteklo 60 let, od kar se je igralo

v Zagrebu prvič javno v gledališču v hrvaškem jeziku in sicer izvirna hrvaška drama »Juran in Zofija ali Turki pri Sisku« od Ivana pl. Kukuljevića-Sakcinského, katero imamo tudi v naši gledališčni literaturi v And. Likarjevem prevodu. Do te dobe je bilo v Zagrebu le nemško gledališče. Tedanji ravnatelj nemškega gledališča Henrik Börnstein, rodom Čeh, pa je prvi unemal in spodbujal k uprizoritvi gledaliških iger v hrvaškem jeziku, kar ni ostalo brez uspeha. Po njegovi inicijativi postal je dan 10. junija 1840 začetek kulturnega razvoja hrvaškega gledališča, ker na večer tega dne se je prvič igrala v gledališču izvirna domača drama v hrvaškem jeziku. Ivan Mazuranić, poznejši hrvaški ban, je napisal za ta večer »Prolog«, katerega je sprejelo mnogobrojno zbrano občinstvo zajedno z dramo z nepopisljivo navdušenostjo. Veselje in radost na novem domačem kulturnem pridobitku je prešinilo srca vseh domorodnih src. Pa še le l. 1860. v jeseni se je otreslo gledališče popolnoma nemštva, ker do te dobe so se uprizarjale nemške in hrvaške predstave. Od jeseni 1860 pa je izginila za vselej nemščina s pozornice hrvaškega gledališča. Leta 1870. se je ustanovila tudi v prvič stalna hrvaška opera pod tedanjim gledališčnim intendantom, dvornim svetnikom Fr. Žigrovićem pl. Pretočkim. Pri začetku ustanovitve opere sodeloval je od Slovencev urednik tega lista. Pozneje prišla sta tudi g. Nolli in gđna. Neugebauerjeva, katera sta si kot solista pridobila splošne simpatije občinstva pa tudi velike zasluge za razvoj hrvaške opere. Sedaj sodelujeta tamkaj pri drami naša rojaka, gospa in gospod Borštnik. — Naj se tudi v prihodnje razvija in cvete ta kulturni bratski zavod, kakor do sedaj vedno lepše in lepše v slavo in čast hrvaške umetnosti! To mu želi bivši njegov član in z njim gotovo tudi ves slovenski narod.

Naš priljubljeni in velezaslužni režiser ter vrli umetnik g. R. Inemann je engažovan, kakor se sliši, na narodno deželno češko gledališče v Pragi pod jako ugodnimi pogoji, ter ima v kratkem tje oditi. Od srca mu čestitamo, a za nas bo to težka izguba, katero nadomestiti bo jako težavno.

Popravek. V 5. številu »Gl. Zore« se je urinila v članku »O bistvu molovega tonovskega načina« na 18. strani v 19. vrsti tiskarska poma. Ta vrsta se mora glasiti tako le; »za veliko seksto višje ali pa za malo terco nižje«.

Slavni „Čitalnici“ v Vipavi.

Najlepši kraj.

Besede J. Volkove.

Uglasbil **Vinko Krek.**

Moderato.

solncem Je naj - lep -

ši

Tenor
I. in II.Bas
I. in II.

Kje pod zlatim soln - cem Je naj-lep-ši kraj, kje je, naj-kje

kje je

nebom Je slo - ven - ski

ritard.

a tempo

lep - ši kraj? Kje pod jasnim ne - bom Je slo-ven-ski raj, kje je naj-lep-ši

ritard.

a tempo

slo - ven-ski,

raj _____ ?

poco rit.

molto rit.

je, kje je slo - ven-ski, slo - ven - ski raj, slo - ven - ski raj?

poco rit.

molto rit.

kje je

kje je slo-ven-ski raj _____ ?

Largo.

pp Tam do - li - na Pa v do-li-ni plan, Soln - ce
 Tam, kjer je do - li - na Kamor solnce vro-če

mf I. Bas espress. Tam do - li - na Soln - ce

Poco mosso.

pp Si-je ce-li dan; Kjer Vi - pa - va Vi-je se kot pas
 Kjer Vi-pa-va zvi - ra,

mf Kjer Vi - pa - va

mf In tud' hi - še Pri va - si si vas;
 In bli - šče se In pri va - si

f rit. In tud' Pri va - si

Poco mosso.

Tenor solo.

cresc. e accelerando

espress.

Tu je zem-lja mi-la, Tu naj-lep-ši kraj, Slav-lje-na Vi-pa-va

Bariton solo.

Poco mosso.

accelerando

p

Zem-lja mi-la, Tu naj-lep-ši kraj, Naš slo-ven-ski, slo-

p

f

Naš slovenski raj!

animato

f

ven-ski raj! Slav-lje-na Vi-pa-va, Slav-lje-na Vi-pa-va!

f

ritardando

Naš slovenski, slo-ven-ski raj!

pp

Naš slovenski raj!

ritardando

f *lento*

Naš slo-ven - - ski raj!

f

Dalmatin.

Besede Pet. Preradovićeve.

Allegro con fuoco.

Uglasbil **D. Fajgelj.**

Tenor
I. in II.

f *mf*

I-no-stran-če, čuj der ma-lo: Ne-što mi je na um pa-lo!

Bas
I. in II.

f *mf*

f *mf* *p*

Ti po-zna-deš zem-lju dav-nu Dal-ma-tin-sku zem-lju slav-nu; A-li mis-liš,

da ne - ka - da što je bi - la, ni - je sa - da. Znaj, da još je zem - lja o - va,

Sta - ro gniez - do so - ko - lo - va, Znaj, da još je zem - lja o - va, Sta - ro gniezdo

K morskoj sla - vi kop - na brv!
poco a poco ri - tar - dan - do
so - ko - lo - va, Još je o - na što i prv': K morskoj sla - vi kop - na brv!
K mor - skoj sla - vi kop - na brv!
poco a poco ritardando
K morskoj sla - vi kop - na brv!

Nokturna.

Andante cantabile.

Uglasbil Jul. Junek.

p

First system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff begins with a piano (*p*) dynamic and a crescendo (*cresc.*) marking. The bass staff features a series of chords and moving lines.

Second system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff begins with a forte (*f*) dynamic. The bass staff includes a *poco accelerando* marking. The system concludes with a key signature change to one sharp (F#).

Third system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff includes *dim.* (diminuendo) and *p* (piano) markings. The bass staff includes *dim.* and *rit.* (ritardando) markings. The system concludes with a key signature change to one flat (Bb).

Tempo 1mo.

Fourth system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff includes a piano (*p*) dynamic, a crescendo (*cresc.*), a ritardando (*rit.*) marking, and another piano (*p*) dynamic. The bass staff includes a triplet (*3*) and a piano (*p*) dynamic.

Fifth system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff includes a piano (*p*) dynamic, a triplet (*3*), and a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The bass staff includes a piano (*p*) dynamic, a triplet (*3*), and a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The system concludes with a key signature change to two flats (Bb, Eb).

First system of musical notation, featuring a treble and bass staff. The music is in a key with two flats (B-flat and E-flat). The bass staff begins with a piano (*p*) dynamic marking.

Second system of musical notation. The bass staff starts with a forte (*f*) dynamic marking, followed by a piano (*p*) dynamic marking and the instruction *leggiero* (light).

Third system of musical notation, continuing the piece with various melodic and harmonic developments in both staves.

Fourth system of musical notation. The bass staff includes dynamic markings: *p* più mosso cresc. (piano, more motion, crescendo), *mf* (mezzo-forte), *cresc.* (crescendo), and *sfz* (sforzando).

Fifth system of musical notation. The bass staff features a piano (*p*) dynamic marking.

First system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. Bass staff contains a supporting line with eighth notes. Dynamics include *pf* (pianissimo forte), *sosten.* (sostenuto), and *p* (piano). A bracket with the number 8 is above the treble staff.

Second system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff contains a melodic line with eighth notes. Bass staff contains a supporting line with eighth notes. Dynamics include *mf* (mezzo-forte), *p* (piano), and *a tempo*. The lyrics "ri - tar - dan - do" are written below the treble staff. A bracket with the number 8 is above the treble staff. A "Ped." (pedal) marking is below the bass staff.

Third system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff contains a melodic line with eighth notes. Bass staff contains a supporting line with eighth notes. Dynamics include *mf* (mezzo-forte).

Fourth system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff contains a melodic line with eighth notes. Bass staff contains a supporting line with eighth notes. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte). A crescendo hairpin is shown above the treble staff.

Fifth system of musical notation. Treble and bass staves. Treble staff contains a melodic line with eighth notes. Bass staff contains a supporting line with eighth notes. Dynamics include *dim.* (diminuendo), *p* (piano), *pp* (pianissimo), and *ppp* (pianississimo). A crescendo hairpin is shown above the treble staff.